Archetype

Αρχιτεκτονική, ιστορία και κριτική

Archetype team - 12/06/2018

Δύο επιτυχίες των εκδόσεων Νεφέλη για το 2018

Τυπώθηκαν και είναι ήδη διαθέσιμες δύο βιβλιογραφικές επιτυχίες των εκδόσεων Νεφέλη (2018): *Η αρχιτεκτονική και η κριτική* του Ανδρέα Γιακουμακάτου (τρίτη έκδοση) και η *Ιστορία της σύγχρονης αρχιτεκτονικής* του Josep Maria Montaner (δεύτερη έκδοση, επιστημονική επιμέλεια-εισαγωγή Α. Γιακουμακάτου).

Η αρχιτεκτονική και η κριτική.

Σημείωμα του συγγραφέα για την τρίτη έκδοση
Θέλω να ευχαριστήσω από καρδιάς όλους τους αναγνώστες που μας «υποχρεώνουν» στην εκτύπωση της τρίτης έκδοσης αυτού του βιβλίου. Ευχαριστώ ιδιαιτέρως τους φοιτητές και τις φοιτήτριές μου που, με τα κατάλληλα ερεθίσματα, αποδεικνύονται πάντοτε ενθουσιώδεις και εύκαρποι δέκτες ιδεών και προβληματισμών, στην προσπάθεια κατανόησης και βελτίωσης ενός κόσμου τον οποίο τους παραδίδουμε χωρίς υπερηφάνεια. Ευχαριστώ επίσης τις εκδόσεις Νεφέλη και τον Περικλή Δουβίτσα για τη μακρόχρονη πλέον και παραγωγική συνεργασία μας.

Το βιβλίο αυτό έχει μακρά ιστορία που εκτείνεται περίπου σε τρεις δεκαετίες, από το 1980 ως το 2010. Δεν πρόκειται μόνο για την αφήγηση της προσωπικής πορείας ενός συγγραφέα «της γενιάς του 1955» μέσω της αρχιτεκτονικής, αλλά και για την «αποτύπωση» μιας σημαντικής χρονικής περιόδου, του προβληματισμού της, των κυρίαρχων θεμάτων της, των ενδιαφερόντων και των εμμονών της, των επιτυχιών και των αδιεξόδων της. Με την έννοια αυτή το βιβλίο αποτελεί παγιωμένη τεκμηρίωση ή και «μαρτυρία», όπου κάθε αναγνώστης μπορεί να ανακαλύψει τομείς ενδιαφερόντων του, να ταυτιστεί με ζητήματα που έζησε ίσως απευθείας, που υπήρξαν μέρος προσωπικού ή και συλλογικού προβληματισμού. Θέλω να πιστεύω ότι το βιβλίο αποτελεί ένα πολιτισμικό παλίμψηστο, μέσω της οριοθέτησης και νέας διαπραγμάτευσης ζητημάτων ιστοριογραφίας και κριτικής των αρχιτεκτονικών φαινομένων της μοντέρνας και σύγχρονης εποχής, στην Ελλάδα και το εξωτερικό, μεταξύ του τέλους του 20ου και των αρχών του 21ου αιώνα. Ίσως λοιπόν να είναι σκόπιμο, η αφήγηση της τελευταίας δεκαετίας να επιχειρηθεί με άλλα κείμενα σε νέο βιβλίο, το οποίο θα συνιστά καινούργια ενότητα σχετική με μια περίοδο που έχει πλέον παγιωθεί στον τόπο μας ως «περίοδος της κρίσης». «Η εποχή της μεταπολίτευσης», και στην αρχιτεκτονική, ουσιαστικά κορυφώνεται με τους Ολυμπιακούς Αγώνες του 2004 και διαρκεί λίγα χρόνια ακόμη, όσο διαρκεί ο απόηχός τους. Η δεύτερη δεκαετία του 21ου αιώνα, στην Ελλάδα αλλά και διεθνώς, θα είναι μια άλλη ιστορία.

ISBN 978-960-211-933-4

Ιστορία της σύγχρονης αρχιτεκτονικής.

Σημείωμα του επιμελητή για τη δεύτερη έκδοση

Πολύ συντομότερα από ό,τι θα μπορούσαμε αρχικά να φανταστούμε, η *Ιστορία της Σύγχρονης Αρχιτεκτονικής* του Josep Maria Montaner γνωρίζει τη δεύτερη ελληνική έκδοση. Το βιβλίο είναι από τα τελευταία της κατηγορίας του διεθνώς, αν το δει κανείς από την άποψη της ολοκληρωμένης παρουσίασης του θέματος, της μεθοδικότητας της κριτικής ανάλυσης, της διεισδυτικής ερμηνευτικής οπτικής. Σήμερα φαίνεται μάλλον αδύνατη, πλέον, η προσπάθεια ιστοριογραφικής καταγραφής των διεθνών αρχιτεκτονικών φαινομένων και της μετατροπής της σε πόνημα κριτικής σύνθεσης. Τούτο δεν εξηγείται εύκολα –ή ίσως και να εξηγείται– σε μια συγκυρία σταδιακής κατάρρευσης του ενδιαφέροντος για την ιστορία της αρχιτεκτονικής. Η ατέρμονη και διάχυτη πληροφορία έχει υποκαταστήσει την ανάγκη της κριτικής κατανόησης και οδηγεί σε ένα παιχνίδι αέναης κατανάλωσης μορφών. Ζήσαμε το δεύτερο μισό του 20ου αιώνα προσπαθώντας να αντιληφθούμε και να αφομοιώσουμε τα φαινόμενα του πρώτου μισού, σε κλίμα έντονης ιδεολογικής αντιπαράθεσης. Σήμερα ζούμε σε μια άνοιξη δίχως τέλος της συσκευασίας του μοντέρνου σχεδίου, χωρίς δηλαδή αντίπαλο – ο ακαδημαϊσμός ηττήθηκε κατά κράτος! Μπορούμε έτσι δίχως τύψεις να καταφεύγουμε σε έναν αυτοαναφορικό φορμαλισμό κτιριακών αντικειμένων σε συνθήκες κυνισμού και κοσμοπολιτισμού, δηλαδή lifestyle. Την ίδια στιγμή η ιδέα της πόλης, η ιδέα δηλαδή της κοινότητας, φαντάζει πολύ ουτοπική για να επιβιώσει στην εποχή του τέλους των –αρχιτεκτονικών– ιδεολογιών.

Η έκδοση της Ιστορίας του Montaner στα ελληνικά υπήρξε αφορμή για κάτι ακόμη: η διάλεξη που ο Καταλανός αρχιτέκτων έδωσε στις 5 Δεκεμβρίου 2014 στο Μουσείο Μπενάκη, μετά από πρόσκληση των εκδόσεων Νεφέλη, για την παρουσίαση της πρώτης ελληνικής έκδοσης της Ιστορίας του, μετατράπηκε σε βιβλίο με τίτλο *La condición contemporánea de la arquitectura* (Η σύγχρονη συνθήκη της αρχιτεκτονικής, εκδ. Gustavo Gili, 2015). Πρόκειται για μια πολύ ενδιαφέρουσα κριτική αφήγηση της διεθνούς αρχιτεκτονικής της τελευταίας δεκαπενταετίας, με κέντρο το πάντα επίκαιρο δίλημμα της περιόδου του 1960 περί αισθητικής ή ηθικής στην αρχιτεκτονική, που επανέρχεται περιοδικά και κάθε φορά αποκτά διαφορετική σημασία.

ISBN 978-960-504-067-3

*Εισαγωγική εικόνα : Louis Kahn, Kimbell Art Museum, Fort Worth, Τέξας. Λεπτομέρεια δυτικής όψης (φωτογρ. Α. Γιακουμακάτος 2016)